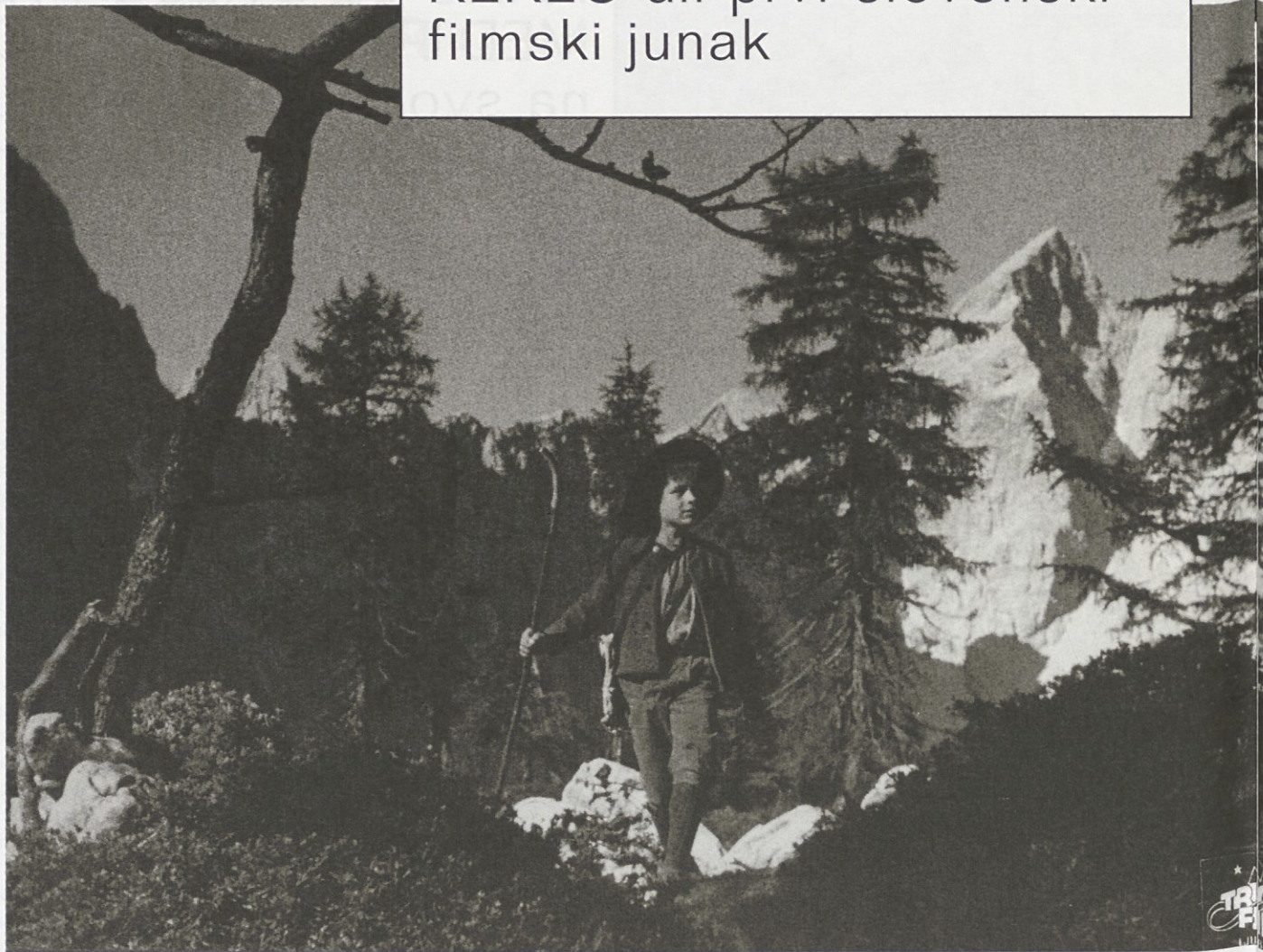

marcel štefančič, jr.

KEKEC ali prvi slovenski filmski junak

Kecec je prišel leta 1951 (Jože Gale), ko so v SFRJ snemali izključno filme o formiranju partizanske vojske in patriotskem žrtvovanju, o illegalih, ki se uprejo okupatorju, in nemških ofenzivah, o junaškem boju jugoslovanskih narodov in vsesplošnem ljudskem odporu, o neuničljivem majorju Bauku in saboterjih, narodnih izdajalcih, reakciji, špijonih in bivših gestapovcih, ki skušajo minirati novi družbeni red in progres, o mladinskih delovnih brigadah in novih tovarnah. Tudi *Kecca* bi si bilo mogoče predstavljati v času II. svetovne vojne: bil bi mali skojevec oz. mali idealist, ki se – tako kot njegov “sodobnik”, srbski *Deček Mita* (1951) – pridruži narodnoosvobodilnemu boju. Jasno, na koncu bi se v vas vrnil kot brigada, kot kolektiv, ki v en glas poje partizansko koračnico. Toda *Kecec* ni bil iz tega testa. Za združni kodeks se ni menil. Ko se potika po gozdu in hribih, ne pušča nobenega dvoma, da je to pot, ki jo mora narediti sam, ritualno – tako kot je partizane naredil in poenotil gozd, tudi otrok dozori in odraste, ko sam preživi noč v gozdu. *Kecec* je bil himna individualizmu: Kecec pač vse stori sam. Sam obračuna s pošastjo, z Bedancem, ugrabiteljem otrok, družinskim demonom – s strahom in trepetom otrok. Še več, sam stori tisto, česar kolektiv ne more. Na pomoč odraslih ne more – in tudi noče – računati. V vas se zato vrne sam, kot pop junak. In vsi pojejo njegovo pesem. Vsi korakajo z njim. In za njim. *Kecec* je bolj kot brigada izgledal kot narodni heroj, ki lahko naelektri množice in jih popelje v nove zmage – kot populistični narcis, ki hoče ugajati odraslim, staršem, avtoriteti ... in ki vzame zakon v svoje roke, tako da postane tožilec, porota in sodnik v eni osebi. Ergo: ko odrasli odpovejo, vzamejo zakon v svoje roke otroci. Kje je bila tedaj partija? Zakaj Bedanca, razvpitega zlikovca, ne preženejo starši, ampak mora to storiti *Kecec*, podalpski Dirty Harry? Z razlogom: otroci so najbolj zvesti poganjki zakona & reda, saj s tem, ko jih nihče ne jemlje resno, najlažje pogruntajo, kdo je naš in kdo ne, kdo je nevaren in kdo sprejemljiv, s svojo socialno izmuzljivostjo pa so rojeni zato, da so pov-

sod hkrati, kar je bil vedno življenjski cilj partije. Partija zato pusti, da njeno delo opravijo otroci. Sama tega ne bi zmogla. Partija ima luknjo, toda otrok na srečo nagonsko ve, kaj je zakon. Še več, da bi ugajal odraslim, je bil pripravljen tudi “ubijati” – in to brez občutka krivde. Z nasmehom. *Kecec* je bil “spontana množica”, maščevalec, idealizirani insider (ki obračuna z *outsiderjem*, divjakom) in mali superman (ki vse opravi sam in ki ne potrebuje kolektiva).

Kecec je bil tako subverziven, tako nevaren, tako kompleksen, tako protisloven in tako politično nekorekten, da so slovenski filmi potem naredili vse, da bi ga omilili, porezali, skulirali, ustavili, “civilizirali” – da bi ga naredili politično korektnega. Recimo: dodali so mu hibe. V *Družinskem dnevniku* (1961), ki ga je prav tako posnel Gale, imate otroka, Viktorja in Janeza, ki zanemarjata šolo, po malem lažeta in “prekupčujeta”. V *Pastircih* (1973, France Štiglic) imate otroke, “gospodarje muh”, ki se sadistično znašajo drug nad drugim. V filmu *Ne joči, Peter* (1964, Štiglic) imate mulca, s katerim imata partizana več težav kot z Nemci – stalno se bojita, da ju bo “izdal”. V filmu *Ti loviš* (1961, France Kosmač) imate otroke, ki se nagonsko prelevijo v detektive, mesijanske pravičnike – ker je neki švedski turistki izginila denarnica, skušajo priti storilca, pri čemer ožigosajo in kompromitirajo mnoge nedolžne, toda na koncu se izkaže, da denarnica sploh ni bila ukradena. V *Nevidnem bataljonu* (1967, Jane Kavčič) pa imate otroke, ki illegalcu, ranjenemu beguncu, pomagajo pri begu iz okupiranega mesta – ja, poudarek je na kolektivu, na množici otrok, ne pa več na enem samem “vsemogočnem” otroku. Še celo sam *Kecec* je dobil hibe: v filmu *Srečno, Kecec* (1963, Gale) hoče vrniti vid slepi Mojci, toda le zato, da bi lahko gledala njega, patološkega narcisa, v *Kekčevih ukanah* (1968, Gale) pa od “vsebine” ostaneta le melodija in psihedelična forma, ki prekrijeta in prikrijeta vsa izvorna protislovja tega lika. •

